

Střed celého náboženského života

P. Ant. Čala, O.P.

Středem a vrcholem každého náboženství je oběť. Není náboženství, které by nemělo oběti. Vždy a všude zcela přirozeně lidé poznávali, že všechno mají od Boha, že na Bohu ve všem naprosto závisí, že Bůh je původcem a cílem všeho tvorstva. Toto své přesvědčení také zcela přirozeně vyjadřovali nejen slovy, nýbrž i symbolickými úkony, hlavně obětmi. Ze svých nejvzácnějších a nejužitečnějších věcí vybral člověk to nejlepší a obětoval to Bohu místo sebe; a tím nejvýrazněji vyznával svrchovanou moc Boží a svou naprostou závislost na Bohu. Vnější oběť byla jen znamením vnitřní oběti. (1)

Když lidstvo zhřešilo v Adamovi, hlavě celého lidského pokolení, nebylo schopno vzdávat Bohu náležitou poctu. Za nekonečnou urážku nemohlo zadostiučiniti svými konečnými úkony... Bůh ve své nesmírné dobrotě se slitoval nad padlým lidstvem. Poslal Vykupitele, který zadostiučinil za hříchy lidstva svou smrtí na kříži. Kristus svou obětí na kříži vzdal Bohu nejdokonalejší úkon bohopocty, smířil s Bohem kleslé lidstvo a získal mu nekonečný poklad zásluh. Aby pak lidstvo ve spojení s Ním pokračovalo v této nejvyšší bohopoctě a aby jednotlivcům byli přivlastněny poklady získané krvavou obětí na kříži, ustanovil oběť mše svaté a svaté svátosti.

Chápeme nyní, proč je mše svatá středem bohopocty, duší celého náboženství, podivuhodným souhrnem celé věrouky i mravouky? Protože je to též oběť, která byla přinesena na Kalvarii, protože je tu týž kněz a týž obětní dar, Ježíš Kristus. (2) Dílo naší spásy, dokonané smrtí Kristovou na kříži, pokračuje jakýmsi tajemným způsobem v eucharistické oběti: „Kolikrátkoli se slaví památka této oběti, koná se dílo našeho vykoupění.“ (3) Eucharistickou obětí se vzdává Bohu povinná pocta, a lidem se přivlastňují plody vykoupění. Mše svatá je tudíž středem a duší celého katolické náboženství a středem všech milostí; všechny úkony bohopocty se vztahují k oběti mše svaté, a z ní čerpají svou sílu a účinnost.

1. *Mše svatá je nejdokonalejším úkonem bohopocty.* Zjednává Bohu takovou poctu, jakou by mu nemohli zjednat ani miliony lidí, ani miliony stvořených světů. Všecko stvořené je totiž omezené, konečné, ale pocta, kterou zjednává Bohu, mše svatá, je nekonečná, protože ji obětuje Syn Boží, jehož každý úkon má nekonečnou cenu. Mše svatá je souhrnem a splněním všech náboženských povinností: je nejvyšším klaněním, nejlepším díkyčiněním, nejúčinnějším smírem a nejmocnější prosbou. Tuto čtverou povinnost vůči Bohu můžeme a máme plniti také svými soukromými obětmi; ano, všichni jsme k ní zavázáni už přirozeným zákonem. Ale jak nedostatečná by byla taková bohopocta, kdybychom neměli eucharistické oběti! Oběť mše svaté svou důstojností i účinností nekonečně převyšuje všechny naše oběti a modlitby. Jsme-li spojeni s Kristem jako údy s Hlavou mystického těla, obětuje s Kristem, modlíme se s Kristem, a proto všechny naše oběti, modlitby a dobré skutky nabývají zcela zvláštní ceny před Bohem.

Obnovování oběti Kristovy na kříži je vrcholem celé bohopocty. Při všech náboženských slavnostech mše svatá má vždy první místo. Mší svatou oslavujeme divy lásky Boží, mší svatou slavíme tajemství života Kristova o svátcích vánočních, velikonočních i svatodušních; mší svatou oslavujeme výsady a milosti Matky Boží; mší svatou slavíme svátky andělů a svatých a děkujeme Bohu, že nám je dal jako naše vzory a naše ochránce. Slovem, mše svatá je vyvrcholením všech náboženských slavností, je nejdokonalejším úkonem bohopocty, je středem našeho náboženství.

Mše svatá je též nejúčinnějším prostředkem, povzbuzujícím k opravdové zbožnosti a ke službě Boží; je nevyčerpatelným zdrojem svatých myšlenek a zbožných vznětů. Všechny paprsky pravdy a milosti se soustřeďují na oltáři jako v jediném ohnisku. Není možno, abychom se nerozehřáli, přiblížíme-li se k planoucímu ohni; není možno, abychom se nerozhořeli opravdovou zbožností a vroucí láskou, přiblížíme-li se k oltáři, na němž se denně obětuje Syn Boží za hříchy všeho lidstva. Mše svatá rozněcuje víru, naději i lásku, a oživuje opravdovou zbožnost. Všechna tajemství, všechny články víry obsažené ve mši svaté, nás uchvacují, mluví k nám neobyčejně výmluvně a strhují nás k modlitbě. Vždyť, kdo by nebyl dojat a uchvácen, jestliže očima víry pozoruje Božského Spasitele, rozpiatého na dřevě kříže, zraněného, krví zbroceného, a ve všech jeho ranách čte nesmírnou lásku k nám hříšným?

Není divu, že tak živé dojmy se pak projevují také v mešních modlitbách, obřadech a zpěvech, ano i v barvách mešních rouch a v celém církevním stavitelství.

2. *Eucharistická oběť patří mezi nejdůležitější prostředky našeho posvěcení.* Je to jen důsledkem vztahů, které jsou mezi obětí na kříži a obětí na oltáři. Krvavá oběť kříže je původním a všeobecným zdrojem všech milostí; avšak mše svatá nám zpřítomňuje oběť kříže, přibližuje nám ji, odstraňuje takřka hranice času a staví nás pod kříž. Proto s tohoto hlediska můžeme v jistém smyslu říci, že mše svatá je zdrojem všech milostí, protože je to táž oběť, jako oběť kříže.

Uvažujeme-li mši svatou jako prostředek k dosažení milosti, je zřejmo, že mše svatá je nižší než svátosti, neboť nemůže přímo zahladit hřích a udělit milost, jak to činí svátosti. Ale s jiného hlediska vyniká mše svatá nad svátosti. Svátosti totiž dávají jen jisté milosti, a to je tomu, komu jsou udíleny. Avšak eucharistická oběť může dáti přímo neb aspoň nepřímo všechny milosti, a to nejen knězi, který ji slouží, nýbrž i těm, za které je sloužena, ano celé Církvi. (4) Účinnost mše svaté je tedy mnohem širší a všeobecnější než účinnost svátostí. Mše svatá nejen zjednává Bohu nejdokonalejší poctu a chválu, nýbrž také usmíruje Boha za naše hříchy a vyprošuje nám hojnost milosti pomáhající, která nás uzpůsobuje k hodnějšímu přijímání svátostí. Takovým způsobem nám mše svatá pomáhá získati, rozmnožiti a uchovati si svátostné milosti. (5)

Svátosti ustanovil Božský Spasitel k tomu, aby v nás zrodily nadpřirozený život, aby jej sílily a živily, tak aby stále vzrůstal až k dokonalosti dítek Božích. Oběť kříže je však prvním zdrojem této milosti. A poněvadž mše svatá je táž oběť jako oběť kříže, můžeme právem říci, že je také zdrojem, z něhož tryskají všechny milosti a všechny svátosti. (6)

Také svátostiny (exorcismy, svěcení, žehnání atd.) jsou prostředkem milostí a spásy, ale daleko méně účinným než svátosti. Svátostiny totiž nepocházejí z ustanovení Ježíše Krista jako svátosti, nýbrž z ustanovení Církve; a nepůsobí z vykonaného úkonu (ex opere operato) jako svátosti, nýbrž jen z úkonu jednajícího (ex opere operantis). Ale jako svátosti, taky i svátostiny jsou úzce spojeny s eucharistickou obětí, z níž v jistém smyslu čerpají svou blahodárnou sílu.

A totéž platí i o církevní modlitbě. I ona čerpá svou účinnost a sílu z nekonečných zásluh, které Ježíš Kristus získal svou obětí na kříži, denně obnovovanou na našich oltářích.

3. *Toto úzké spojení mezi eucharistickou obětí, svátostmi, svátostinami a modlitbou Církve bývá také často vyjádřeno zevně v liturgii.* Církev už od nejstarších dob spojoval udílení svátostí a svátostin se mši svatou také zevně. Eucharistie má býti podávána a přijímána pokud možno jen při mši svaté. Vyšší svěcení (podjáhenství, jáhenství, kněžství) smějí býti udělována jen při mši svaté. Církev si přeje, aby novomanželé při uzavření sňatku přijali také novomanželské požehnání, které smí býti udělováno jen při mši svaté.

Také látka většiny svátostí se svěťí ve spojení se mši svatou: křestní voda na Bílou sobotu a ve svatodušní sobotu, svaté oleje na Zelený čtvrtek. Svěcení svíček, popela a ratolestí se koná bezprostředně přede mši svatou. Také svěcení osob se děje při mši sv.: korunování papeže, svěcení opata, zasvěcení řeholní osoby řeholními sliby atd. Proto kardinál Bona píše: „Zbožnost našich předků byla taková, že všechny posvátné a církevní úkony, přísluhování svátostí a jakákoliv žehnání a svěcení se konala při mši svaté. Zdokonalením a dovršením všech je totiž Eucharistie, z níž přijímají činnou sílu a svátost. (7)

Také středem modlitby kanonických hodin je mše svatá. Je všeobecně předepsáno, že matutinum a chvály mají býti vždy pomodleny přede mši svatou. Je přesně stanoveno, kdy má býti mše svatá po Terci, Sextě nebo Noně. Mešní kolekta, která se objevuje ve všech hodinách oficia zřetelně praví, že Církev chce svou modlitbu spojit s obětí Kristovou.

I církevní rok se obětí mše svaté stává skutečnou památkou vykoupení. Mše svatá je totiž nekrvavou obnovou oběti kříže. Avšak život Božského Spasitele byl život oběti. Už prvního okamžiku svého pozemského života viděl Kristus svou smrt na kříži a už od prvního okamžiku měl vůli obětovati se. Tato vůle obětovati se, kterou měl Ježíš už od počátku a kterou ještě i nyní i v nebi projevuje svému Otci, spojuje s obětí na kříži všechna jeho utrpení a všechny úkony celého jeho pozemského života.

Když se o vánocích přináší eucharistická oběť, víra si připomíná, že Božský Spasitel už v jeslích viděl svou krvavou oběť na kříži a že už v jeslích projevil svému Otci vůli obětovati se. O velikonocích a o nanebevstoupení se vzpomíná, že Kristus se obětuje na oltáři v témž oslaveném těle, se kterým vstal z mrtvých. A svatodušní svátky nám připomínají, že plnost Ducha svatého, která byla tehdy dána apoštolům, byla Kristem získána už na kříži... Tedy celý církevní rok se obětí mše svaté stává skutečnou památkou vykoupení.

Také svátky svatých jsou v církevním roce úzce spojeny s eucharistickou obětí; neboť z ní čerpali svatí svou sílu, z ní přijímali nesčetné milosti, z ní obdrželi zvláště ducha hrdinské oběti, který je přivedl k dokonalosti a svatosti.

Chápeme nyní, proč je mše svatá středem celého náboženského života, duší veškeré bohoopecty, středem veškeré svatosti. Jestliže liturgie očišťuje, posvěcuje a přetvořuje katolickou Církev, vezme, že její podivuhodná síla pochází z tohoto posvátného zdroje eucharistické oběti, který neustále tryská na našich oltářích a přivádí oživující krev do všech údů mystického těla Kristova. Z oběti Kristovy plynou všechny svátostné milosti, všechna svěcení a žehnání. Eucharistická oběť je tudíž středem celého duchovního života.

- (1) Sv. Tomáš: Theologická summa, II-II, ot. 85, čl. 1.
- (2) Srovnej Sněm trid., Sed'. 22, hl. 2; Denz. n. 940.
- (3) Sekreta z 9. neděle po Sv. Duchu.
- (4) Srovnej F. Diekamp: Theologiae dogmaticae mannale, vol. IV., § 38, n. 3., ed. Parisiis 1934, p. 248 sqq.
- (5) Srovnej N. Gihl: Das heiligen Messopfer, Freiburg im Br. 1910, § 23.
- (6) Srovnej Římský katech., část 2, hl. 4, ot. 40, č.2.
- (7) Bona: Rerum liturgicarum libri duo. Ed. Sala, Augustae Taurinorum, 1753, l. II, 14, 5.

Zdroj: Na hlubinu, ročník XII, číslo 1

Zpracoval: D. Grof